

Kunigas Kazimieras KAZLAUSKAS

Kazimieras Kazlauskas gimė 1865 m. kovo 27 d. mokėsi Kvėdarnos valdinėje rusiškoje pradžios mokykloje, 1879–1883 m. – Šiaulių gimnazijoje. Gimnazijoje susidomėjo slapta platinama lietuviška spauda, paskutiniaisiais mokslo metais gaudavo paskaityti "Aušrą". 1883–1886 m. K. Kazlauskas gyveno Maskvoje (Rusija) ir Chotine (Ukraina), kur dirbo vaistinėse mokiniu.

1886–1890 m. jis studijavo Vilniaus kunigų seminarijoje. Studijų metais K. Kazlauskas šioje seminarijoje buvo vienas iš lietuvių tautinio sąjūdžio pradininkų, skaitė ir platino "Varpą". Dėl nežinomų priežasčių palikęs nebaigtas studijas seminarijoje ir negavęs kunigo šventinimų, K. Kazlauskas 1890–1891 m. gyveno Drujoje (dabar – Vitebsko sritis, Baltarusija) ir dirbo vaistinėje. 1891 m. spalį persikėlęs į Kauną, jis įstojo į Kauno Žemaičių kunigų seminarijoje paskutinį kursą, taip 1891–1892 m. tęsė ir baigė kunigystės studijas. Studijuodamas jis susipažino su klieriku Juozu Tumu-Vaižgantu, nuo to laiko artimai su juo bendravo.

1892 m. lapkričio 29 d. (pagal naująjį kalendorių – gruodžio 11 d.) K. Kazlauskas buvo iššventintas kunigu.

1893–1895 m. jis buvo Vydžių vikaras. Nusizengdamas valdžios draudimui laisvai važinėti po Lietuvą, jis keliavo ir platino draudžiamą lietuvišką spaudą. 1895 m. rugpjūtį, jau paskirtas Rumšiškių vikaru, bet nespėjęs persikelti, jis buvo sulaikytas Tauragės nakvynės namuose, kur buvo nukeliavęs pargabenti draudžiamų leidinių, už lietuvišką veiklą K. Kazlauskas buvo valdžios nubaustas – rugsėjo 30 d. metams buvo uždarytas į Kretingos bernardinų vienuolyną.

Vienuolyne Juozo Tumo pavedimu jis kartu su kunigu Felicijonu Leliu (1870–1949) organizavo laikraščio "Tėvynės sargas" leidybą bei platinimą per Kretingos vienuolyną, ten įrengė slėptuves. K. Kazlauskas slapta nuvyko per Rusijos-Prūsijos sieną į Tilžę ir sutarė dėl jo spausdinimo Šenkės spaustuvėje. 1896 m. "Tėvynės sarge" jis išspausdino 10 publikacijų,

pasirašydamas jas L. Aukupaičio ir L. A. slapyvardžiais, iš lenkų kalbos išvertė grafaitės Marijos Tiškevičiūtės nebaigtą rašyti apysaką "Viskantas", kuri irgi buvo publikuota "Tėvynės sarge". 1896 m. spalio 22 d. išleistas iš vienuolyno, 1896–1897 m. jis buvo Rumšiškių vikaras, buvo įsirengęs ir pusantrų metų ten turėjo slaptą lietuviškų knygų platinimo punktą. 1897–1901 m. K. Kazlauskas buvo Rozalimo vikaras, ten talkino ir klebonui Konstantinui Olšauskui. Šioje parapijoje jis subūrė tretininkes, kurios slapta mokė kaimo vaikus lietuviškai skaityti, platino knygnešių pristatomas lietuviškas knygeles. Parapijoje jis palaikė ryšius su vietiniais knygnešiais, iš Rozalimo klebonijos lietuviška spauda tuo metu plito ir į kitas parapijas. Paskirtas 1901 m. sausio 5 d., 1901–1907 m. jis tarnavo Karklėnų Šv. apaštalo Baltramiejaus bažnyčios kunigu filialistu. Karklėnuose jis irgi įsirengė draudžiamų knygų sandėlį, paversdamas bažnyčią jų platinimo centru, užstodavo ir gindavo caro žandarų persekiojamus parapijiečius. Už tai, kad 1905 m. Karklėnuose jis platino Vilniaus Seimo atsišaukimus, K. Kazlauską buvo ruošiamasi suimti ir įkalinti, bet jis nuo represijų per pažintis išsisuko. Spaudos draudimo metais sužinojęs apie ruošiamas kratas, jis įspėdavo žmones slėpti knygas, pats jas slapstydavo bažnyčiose.

Paskirtas 1907 m. lapkritį, 1908–1915 m. K. Kazlauskas buvo Svėdasų Šv. arkangelo Mykolo parapijos klebonas. Svėdasuose jis ugdė vikarus: 1909–1914 m. – Antaną Strazdą, 1909–1910 m. – Igną Zimblį, 1911 m. – Stasį Žadeikį ir Antaną Tvarijanavičių, 1912 m. – Petrą Kasčiuką, 1914–1915 m. – Konstantą Šimašį, 1915 m. – Petrą Blaževičių. Jis rengė projektą ir ruošėsi statyti naują erdvią mūrinę romėniško stiliaus Svėdasų bažnyčią. Prasidėjus Pirmajam pasauliniam karui, bažnyčios statyba liko nepradėta, o iš bažnyčiai statyti suvežtos medžiagos K. Kazlauskas ant Alaušo ežero kranto pasistatė tik naują kleboniją (dabar – Svėdasų senelių globos namai). Svėdasuose jis atidarė "Saulės" draugijos mergaičių mokyklą, kurioje dvi mokytojos ugdė apie 100 mergaičių, visus 8 klebonavimo metus išlaikė mokytojas. Jis slapta išardė špitolės vidaus sienas ir įrengė salę lietuviškiems renginiams bei sceną, įsteigė pirmąjį teatrą ir režisavo keletą vaidinimų, rengė labdaros vakarus lietuviškai mergaičių mokyklai paremti.

Rusų mokyklos mokytojų įskųstam, kad negerbia Rusijos caro ir neskatina parapijiečių už jį melstis, K. Kazlauskui carinės Rusijos valdžia iškėlė bylą, bet ji dvasininko pažinčių su Kauno gubernatoriumi dėka 1912 m. buvo nutraukta, nesurinkus įkalčių. Gyvendamas Svėdasuose, jis bendravo su lietuvių inteligentijos atstovais: pas kleboną lankėsi Jonas Basanavičius, Petras Vileišis, Juozas Tumas-Vaižgantas ir kiti šviesuoliai. Dvasininkas svėdasiškiams įsiminė valdingu charakteriu, ginčiais su vikarais ir itin aktyvia blaivybės propaganda – pats buvo visiškai blaivininkas, nors mėgo ir mokėjo priimti svečius. Tarnaudamas Svėdasuose, jis vis dažnai išvykdavo pasisvečiuoti ir parinkti žinių apie inteligentijos veiklą.

Perkeltas 1915 m. birželį, 1915–1923 m. K. Kazlauskas buvo Krekenavos Švč. Mergelės Marijos Ėmimo į dangų parapijos klebonas. Krekenavoje jis ugdė vikarą Antaną Tvarijanavičių. Čia jis rūpinosi švietimo reikalais, artimai bičiuliavosi su kunigu ir poetu Jonu Mačiuliu-Maironiu, priglaudė jį Krekenavoje Pirmojo pasaulinio karo metais 1915–1918 m., paskui sulaukdavo jo svečiuose.

Perkeltas 1923 m. pabaigoje, 1923–1930 m. K. Kazlauskas tarnavo Gruzdžių Švč. Trejybės parapijos klebonu, 1930–1938 m. buvo Deltuvos Švč. Trejybės parapijos klebonas. Jis pasižymėjo tolerancija, bendravo su pasaulietiškomis jaunalietuvių ir šaulių organizacijomis. 1938–1940 m. jis buvo Lapių Šv. Jono Krikštytojo bažnyčios kuratas, 1940–1944 m. – altaris Kelmėje. Čia 1942 m. paminėjęs kunigystės 50-metį, K. Kazlauskas buvo kunigas jubilias. 1944–1950 m. jis buvo Lygumų parapijos altaris, o 1950 m., prieš pat mirtį, – Tverų vikaras. K. Kazlauskas bendradarbiavo laikraščiuose "Tėvynės sargas" ir "Viltis", buvo vienas iš pirmųjų 1907 m. pradėtos leisti "Vilties" finansinių rėmėjų. Jis išvertė ir išleido D. Bončkovskio knygą "Šventa istorija Naujojo įstatymo" (1905 m.) Jis turėjo gausią ir vertingą asmeninę biblioteką, laisvalaikiu mėgdavo skaityti.

Mirė 1950 m. vasario 5 d. Tveruose. Palaidotas Tverų kapinėse prie koplyčios šalia kitų kunigų. Kapą ženklina paminklinis akmuo-stela su iškaltu kryžiumi ir įrašu: "A. A. / *Kun. Kazimieras / Kazlauskas / 1866–1950*".

Parengė mokytojas Mantas Masiokas pagal:
PANEVĖŽIO KURIJOS ARCHYVAS
KREKENAVOS BAZILIKOS ARCHYVAS
ANYKŠTĖNŲ BIOGRAFINIS ŽINYNAS